

Märkuste tabel kultuuriministri määruse „Muuseumi-, muinsuskaitse- ja raamatukogupoliitika kujundamise ning rakendamise strateegiliste partnerite toetamise tingimused ja kord“ eelnõule

Jrk nr	Märkuse tegija ja sisu	Arvestamine/mittearvestamine
Vabaühenduste Liit		
1.	<p>§ 4 lg 1 p 5 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla taotluse esitamise seisuga tähtajaks täitmata kohustusi toetuse andja ees. Antud sätet tuleks muuta selliselt, mis viitaks, et vastav kohustuse täitmata jätmine on tekkinud taotleja süül. Nii on võimalik vältida olukordi, kus kohustus ei ole täidetud nt seetõttu, et partneri ja ministeeriumi vahel on tekkinud vaidlus, mille tõttu on veninud aruande esitamine ja selle kinnitamine. Kuivõrd Vabaühenduste Liit on teistes ministeeriumides taoliste juhtumitega kursis, on meie hinnangul oluline, et vastav säte saaks kirja selliselt, et taotlejat ei karistataks teise osapoolle tõttu tekkinud olukorra eest.</p>	<p>Mittearvestatud. Kui kohustuse täitmiseks on ette nähtud tähtaeg, tuleb kohustus täita selle tähtaja kestel. Kohustuste täitmata jätmine on faktiküsimus, mis toob kaasa õiguses ette nähtud tagajärje. Põhjendatud juhtudel on taotluse alusel võimalik tähtaegu pikendada ehk kohustuse täitmise aega edasi lükata. Aruande sisu puudutavad vaidlused/eriarvamused saavad tekkida siiski <u>peale</u> aruande esitamist ning sellisel juhul on aruande esitamise kohustus täidetud. Aruande kinnitamine/mitte kinnitamine on toetuse andja kohustus, mida ta teostab aruande menetlustähtaja jooksul kaalutlusõiguse kaudu. Üldpõhimõtteks on, et puuduste kõrvaldamiseks määrataval tähtajal on n-ö edasilükkav mõju ja haldusorganile asja lahendamiseks ettenähtud tähtaja kulgemine peatub. See puudutab ka erinevate asjaolude väljaselgitamist, sh võimalikke vaidlusi, kuid ei tähenda tingimata seda, et kui toetuse saaja jääb toetuse andjaga eriarvamusele, ei oleks toetuse andjal õigust otsust teha.</p>
2.	<p>§ 4 lg 2 p 1 sätestatakse, et poliitika kujundamise toetuse taotleja peab olema üleriigiliselt tegutsev organisatsioon ja et põhikirjas peab olema fikseeritud tegevusala üleriigilisena. Kuigi mõistame ministeeriumi eesmärki tagada, et poliitika kujundamise valdkonnas strateegiliseks partneriks pürgijal oleks kompetentsid üleriigiliseks tegutsemiseks, tuleks hoolega kaaluda, kas vastav kitsendus on seda eesmärki täitev. On tõenäoline, et mõnel ühingul pole põhikirjas üldse peale tegevuste sisulise kirjelduse viidet sellele, mis piirkonnas ta vastavate põhikirjaliste eesmärkide täitmisega tegeleb, ning võimalik on ka see, et esiti konkreetsetes piirkonnas tegutsenud organisatsioon otsustabki hakata valdkonna kohta üleriigilist teadmist koondama ehk ühing kujundab ühel hetkel oma organisatsiooni tegevuse üleriigiliseks. Üleriigilisuse nõuet on võimalik sätestada alternatiivsete meetoditega, nt läbi taotluse hindamiskriteeriumite.</p>	<p>Selgitame. Määrus ei nõua, et põhikirjas peab olema otseselt määratletud tegevuste elluviimise piirkonnana „kogu Eesti“. Seletuskirja kohaselt on üleriigilisuse nõue täidetud, kui põhikirjas ei ole tegevusväli määratletud geograafiliselt kitsamalt kui kogu Eesti. Kui ühing peaks soovima oma senist põhikirjas kitsalt piiritletud tegevuspiirkonda laiendada, siis on tal võimalus oma põhikirja muuta, mis peakski olema ühingu juhtimise seisukohalt korrektne käitumine.</p>

3.	§ 4 lg 2 p 2 seletuskiri ütleb, et põhikirjajärgne tegevuse nõue on täidetud, kui „taotleja põhikirjajärgseks tegevusalaks on kõik nimetatud tegevused”. Antud lause viitab, justkui kõik poliitika kujundamise toetuse taotlejad peaksid olema fikseerinud oma põhikirjas, et nad tegelevad kõigi kolme valdkonnaga (st muuseumid, muinsuskaitse ja raamatukogud). Usutavasti on seletuskirjas mõeldud siiski midagi muud, mistõttu oleks selguse huvides oluline vastavat lauset korrigeerida.	Arvestatud. Täiendame seletuskirja selliselt, et nõue on täidetud, kui taotleja põhikirjajärgseks tegevusalaks on kõik nimetatud tegevused ühe valdkonna raames.
4.	§ 4 lg 3 p 2 on esitatud ühingule tegutsemisnõue vähemalt kolm aastat enne taotluse esitamist. Kuigi on arusaadav, et ministeerium soovib tegutsemisaja nõudega tagada ühingute legitiimsust ning ka teatavat kompetentsusastet, tuleks hoolikalt läbi mõelda, kas vastav piirang on proportsionaalne ega tekita liiga suurt barjääri vabaühendustele. Nt olukorras, kus seni valdkonnas tegutsevad pädevad inimesed otsustavad uue huvikaitseorganisatsiooni moodustada, ei pruugi ühing ainult selle nõude tõttu partnerlusele kvalifitseeruda.	Arvestatud. Muudame eelnõu ning vähendame nõuet kahele aastale. Sama ettepaneku tegi Eesti Muuseumide Liit.
5.	§ 8 lg 2 p 8 puhul soovime täpsustada määruse eelnõus kirjutatud. Eesti vabaühenduste tegutsemispraktikat arvestades on tõenäoline, et ühingu juht mh strateegilise partnerluse raames panustab kokku lepitud tegevuste elluviimisesse ning talle makstakse nende tööülesannete täitmise eest ühingu poolt tasu. Kas me saame õigesti aru, et antud sätte teise poole alusel („ning asutuse või isiku juhtimiskulu poliitika rakendamise toetuse puhul“) oleks keelatud strateegilise partnerluse lepingust tasustada juhatuse liiget kõigest juhatuse liikme lepingu kontekstis (nt olukorras, kus ühingu tegelik juht on keegi teine ja juhatuse liige saabki ainult juhatuse liikme tasu) või laieneb see kõigile lepingutele, mis on sõlmitud juhatuse liikme ja ühingu vahel (nt olukorras, kus juhatuse liige on ka töölepingu alusel ühingu tegevjuht).	Selgitame. Organisatsiooni üldise juhtimisega seotud personalikulu ei ole rakendamise suuna toetuse puhul abikõlblik, sest tegemist on organisatsiooni, mitte konkreetse projekti või toetatava tegevuse juhtimisega. Kui juht teeb taotlusvoorst toetatava tegevuse raames sisulist tööd ning tööülesanded on lepingus eraldi fikseeritud, siis on võimalik personalikulu nende tegevustega seoses hüvitada. Juhi asendajale kohaldub juhile rakendatav reeglistik.
6.	§ 10 lg 3 sätestatakse poliitika rakendamise toetuse ülempiir taotleja kohta 55 000 eurot kalendriaastas. Seletuskiri põhjendab, et vastav summa on tekkinud varasemast kogemusest. Arvestades, et strateegilise partnerluse määrus kehtestatakse selleks, et vastav koostöövorm luua ja reguleerida, ei ole määruks endas toetuse ülempiiri kehtestamine asjakohane. Määrus peaks strateegilisele partnerile andma informatsiooni selle kohta, et ühingul üldse on võimalik partneriks saada ning millistel tingimustel. Arvestades, et strateegiliste partnerite iga-aastase toetuse summa kinnitatakse ministri käskkirjaga, peaksid ka konkreetsed summad kajastuma vastavas käskkirjas. See muuhulgas võimaldab reageerida olukordadele, kus taotletust suurema summa maksmine on põhjendatud (nt HTM maksis kiire inflatsioonitõusu tõttu strateegilistele partneritele erakorraliselt kokkulepitust enam toetust, et leevendada elukalliduse tõusuga kasvanud kulude katmist). Olenemata sellest, et konkurss kuulutatakse välja konkreetse summaga, peaks partneril ja ministeeriumil endiselt säilima võimalus pidada läbirääkimisi toetuse mahu osas. Seetõttu teeb Vabaühenduste Liit ettepaneku toetuse piirmäär määrusest eemaldada ning toetuste määra aluseks arvestada ministri kinnitatavad käskkirjad.	Mittearvestatud. Nõustume, et määrus peaks strateegilisele partnerile andma informatsiooni selle kohta, millisel ühingul üldse on võimalik partneriks saada ning millistel tingimustel. Seetõttu ongi ühe tingimusena teiste hulgas kehtestatud toetustele ülempiir. Kultuuriminister kinnitab igal aastal Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga toetuse koondsumma ning teeb igal aastal toetuse eraldamise otsuse toetuse saajate lõikes. Toetuse eraldamise haldusaktis sätestatakse lisaks toetuse saajatele ja toetussummadele vajadusel taotlusvooru eritingimusi, mida valitsemisala käskkirjas vooru põhiselt kajastada ei ole kohane. Toetuse andja ei saa määrata poliitika rakendamise toetuse taotlejale suuremat summat kui kehtestatud ülempiir lubab ning taotlusega küsitud. Toetuse ülempiir poliitika rakendajatele on seatud eelkõige arvestades taotlejate arvu ning piiratud eelarve vahendeid. Ilma kehtestatud ülempiirita võib tekkida olukord, kus üks taotleja küsib toetust kogu vooru mahu ulatuses. Selline olukord ei oleks eesmärgipärane.
7.	§ 10 lg 4 ei ole põhjendatud lähtudes § 10 lg-s 3 selgitatud kommentaaridest. Veel: olukorras, kus ministeerium jätab endale määrusega õiguse fikseeritud summat vähendada, peab ühingule alles jääma ka võimalus taotleda põhjendatud juhtudel lisaressurssi, mille	Mittearvestatud. Määrus hakkab asendama kahte praegu kehtivat kultuuriministri määrust „Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord“ ¹ ja

	andmisel saab arvestada riigi majandusliku seisu ja taotluse põhjendatusega. Kolme aastase perioodi jooksul võib toimuda palju ettenägematut, mistõttu ei ole otstarbekas, et neile reageerimiseks on vajalik igakordne määruse muutmise protsess (nt pärgviiruspandeemia ajal oli strateegilist partnerlust rakendatavatel ministeeriumidel vaja korduvalt paindlikkust partneritega läbirääkimisel).	„Kultuuripärandi valdkonna toetamise tingimused ja kord“. Seni esitas taotleja igal aastal toetuse taotluse, kuid muudatusega saab ühe taotluse alusel küsida toetust kolmeks aastaks. Kuna riigieelarve on kalendriaasta põhine, ei saa Kultuuriministeerium anda etteulatuvalt garantiid kolmeks aastaks. Õigusselguse huvides on määrusesse kirja pandud, et kui vähenevad riigieelarvelised vahendid Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarves, võib väheneda ka teise või kolmanda kalendriaasta toetus. Lähima kolme aasta perspektiivis me eelarve suurendamise võimalust ei näe, mistõttu toetuse suurendamise võimalus määruses ei kajastu.
8.	§ 10 lg 6 kehtestab omaosaluse nõude ühingutele, kes soovivad poliitika rakendamise raha taotleda. Vabaühenduste Liit ei ole nõus, et strateegilise partnerluse raames kohustatakse ühinguid taotlema toetust omaosalusega. Arvestades, et määrusega kehtestatakse ühingutele võrdlemisi ranged reeglid ja nõudmised, siis nende reeglite ja nõudmiste täitmisega tõestab ka ühing, et ta on suuteline ja võimeline strateegilise partnerlusega võetud kohustusi täitma, mistõttu omaosaluse nõue on üleliigne. Ka sellisel ühingul, kes on muidu pädev ja suuteline, aga kellel lisarahastuse võimalusi ei ole, peab olema võimalus raha taotleda. Eelnõu seletuskiri ei selgita omaosaluse nõude põhjuseid ega selgita selle eesmärki ja/või potentsiaalset tagajärge.	Selgitame. Täiendame seletuskirja põhjendusega, et poliitika rakendamise toetusele on kehtestatud omaosaluse nõue põhjusel, et leida projekte ellu viima finantssuutlikud partnerid. Lisaks on omaosaluse nõue seatud selleks, et tagada toetuse andmise kooskõla riigiabi reeglitega.
9.	§ 12 lg 3 alusel kaasatakse vajaduspõhiselt taotluse hindamisse hääleõiguseta eksperte. Kuigi määruse tekstist see ei selgu, siis seletuskiri viitab, et hääleõiguseta ekspertide isikut ei avalikustata taotlejale. Sellise lähenemisega ei saa Vabaühenduste Liit nõustuda. Ühingul on õigus vajadusel hindamiskomisjoni otsus vaidlustada, ent selleks peab ühingul olema ka igakülgne ülevaade neist argumentidest, ekspertidest ja spetsialistidest, kelle otsuste tagajärjel ühingu ei rahastata. Isegi olukorras, kus eksperdil hääleõigus puudub, on tal enda ekspertsusega võimalik mõjutada hindamiskomisjoni liikmeid otsuseid langetama, mistõttu on hindamiskomisjoni legitiimsuse säilitamise eesmärgil vaja avalikustada ka need isikud, kelle ekspertiisi komisjon kasutab.	Osaliselt arvestatud. Võtame selgituse seletuskirjast välja, kuid rõhutame, et eksperdi kaasamine võib selguda vahetult enne hindamiskomisjoni istungit, mistõttu avalikustatakse eksperdi osalemine komisjoni protokollis. Selgitame, et haldusorgan kaasab eksperte üksnes vajaduse korral. Ekspertiisi saab tellida mingite asjaolude tuvastamiseks ning vastutus haldusakti õiguspärasuse eest lasub tervikuna otsust tegeval haldusorganil. Riigikohus on märkinud: “Ekspertiisi määramine on menetlustoiming. Ekspertiisi määramine ei kujuta endast haldusakti HMS § 51 lg 1 tähenduses, sest sellega ei tekitata, muudeta ega lõpetata haldusvälise isiku õigusi ega kohustusi“. Seega toetuse saaja ekspertiisi eraldiseisvalt vaidlustada ei saa. Samuti ei saa toetuse saaja vaidlustada üksikuid hindamiskomisjoni liikmete antud hinnanguid, sest üksikute hinnangute alusel kujuneb hindamiskomisjoni koondhinnang, mille alusel teeb haldusorgan otsuse.
10.	§ 13 lg 7 ei anna piisavalt hästi mõistetavat raamistikku, mille alusel hinnatakse, et tegevuste eesmärgid on saavutatavad ilma toetuseta. Antud hetkel on tegemist võrdlemisi subjektiivse sättega, mis võib muuhulgas mõjuda negatiivselt strateegilise partnerluse ühele eesmärgile ehk usalduslikule partnerlussuhtele.	Arvestatud. Täpsustame eelnõu sõnastust, et tegemist peab olema turutõrke olukorraga.
11.	§ 20 lg 7 kehtestatud kolme tööpäeva nõue selgituste andmiseks ei ole strateegilise partnerluse eesmärki silmas pidades asjakohane ja realistlik. Isegi olukorras, kus ühingu töötab täistööajaga töötaja(d), on nende peamine eesmärk viia ellu tegevusi ja kohustusi, mille nad enda kanda on võtnud. Ka ei kaitse antud säte vabaühendust ministeeriumi	Arvestatud. Muudame eelnõu ja pikendame tähtaega seitsmele tööpäevale.

	kuritarvituste eest, sest säte viitab sellele, et igal suvalisel ajahetkel ilma põhjendamata on toetuse andjal võimalik selgitusi küsida. Kuivõrd teatud juhtudel võib olla kiire informatsiooni saamine õigustatud (nt potentsiaalne raha väärkasutamine), siis tuleks vastavat sätet muuta selliselt, et vastamise tähtaeg oleks realistlikum (nt 7 tööpäeva, mis strateegilise partnerluse perioodi arvestades on endiselt lühike aeg) ja et rahastajal oleks oma päringus kohustus välja tuua põhjus, miks selgitust küsitakse. Kuivõrd strateegilise partnerluse eesmärk niikuinii on, et ministeerium ja strateegiline partner teeksid tõhusamat koostööd, tuleks selgitustaotlused jätta juhtudeks, kus rahastajal on tekkinud partneri suhtes kahtluseid, kuid igas muus olukorras peaks partnerlus olema suunatud koostööle ehk ka igapäevaste küsimuste arutamised peaksid toimuma mitteametlikumas formaadis kui seda on selgitustaotlus.	
12.	§-s 23 loetletud õigused on aga väga ulatuslikud ning kohati küsitavad. Suurim probleem seisneb sealjuures selles, et loetletud on õiguseid, mitte aga nende kohaldamise korda. Näiteks ei selgu, millal ikkagi on ministeeriumil õigus saaja territooriumile minna kontrollima toetusega seonduvaid dokumente jms. Antud paragrahv tekitab täna olukorra, kus muidu kuulekas ühing hoolikalt kaaluks, kas ikka partnerlusele kandideerida, kui teoreetiliselt on ministeeriumil võimalik partnerlussuhtes palju muutusi teha või pidevalt auditeerimas käia. Juhul, kui nimetatud õiguseid säilitada, peab vastavate sätete all olema kirjeldatud ka konkreetset tingimused, tähtaeg jms, mis aitaks taotlejal aru saada ootusest, mis talle on esitatud.	Selgitame. Paragrahvis 23 nimetatud toetuse andja õigused on otseselt seotud §-s 20 nimetatud toetuse saaja kohustustega ning sellega, et toetuse andja saaks veendumuse, et toetuse saaja on finantsiliselt ja organisatoorselt jätkusuutlik partner. Näiteks kohapealse kontrolli õigust kasutatakse siis, kui pole võimalik veenduda asjaoludes kirjalikult esitatud andmete või dokumentide põhjal. Avaliku raha kasutust tuleb toetuse andjal kontrollida ja teha seda hea halduse tava põhimõtteid ning mõistlikkuse printsiipi järgides.
	Hindamismetoodika:	
13.	2. punktis kirjelduses 1.1 on hindamise üheks aluseks „kõiki liikmeid kaasav süsteem”. Teeme ettepaneku antud juhul kriteerium sõnastada ümber selliseks, et ühing on loonud süsteemi, mis võimaldab kõigil liikmetel kaasuda. Sellisel juhul on võimalik hinnata ühingu enda pingutust, mitte sõltuda sellest, kas kõik liikmed on alati kaasunud, sest praktikas ei juhtu seda (kõigi liikmete kaasumist) pea kunagi.	Arvestatud. Muudame eelnõu lisa.
14.	2. punktis kirjelduses 1.2 tuleks paremini selgitada, et avalikud pöördumised sisaldavad ka ametlikke pöördumisi, eelnõu tagasisidet jms avalikule sektorile. Mõneti on antud tegevus poliitikakujundamise kontekstis kõige olulisem, võrrelduna nt avalikkuse kõnetamisest. Ka ei tohiks täiesti välistada sotsiaalmeedia mõju ja aktiivsust. On fakt, et sotsiaalmeedia abil on avalikku arvamust võimalik mõjutada ja läbi selle huvikaitsetööd teha. Nt Mitte Tallinna näol on tegemist ainult sotsiaalmeediaplatvormi kasutava isikuga, kelle puhul saab öelda, et ta on suutnud mõjutada avalikku arvamust. On selge, et sotsiaalmeedia mõju ei ole alati kõige lihtsam hinnata, kuid hindamiskriteerium ei tohiks seda ka välistada, pigem saab ühing ise kaalutleda, kas nende jaoks on oluline ka sotsiaalmeedia panust kirjeldada.	Arvestatud. Muudame eelnõu lisa.
15.	Peame vajalikuks rõhutada, et kui 11. punkti sõnastus jääb kehtima, on tõendamisel objektiivsete kriteeriumide kasutamine ülimalt oluline. Tekkida ei tohi olukorrad, kus nn kuulujuttude või isikute vaheliste konfliktide tulemusena saavad mõjutatud hindamistulemused.	Selgitame. Nõustume, et igasugune teave peab olema tõendatud ja selle sisu, ulatust ja võimalikku tagajärge tuleb haldusorganil kontrollida ja hinnata.

Eesti Muuseumiühing		
1.	<p>Soovime täpsustada, kas taotleja ülesanne on poliitika rakendamise voorus põhjendada, milles seisneb tegevuskavas planeeritud tegevuste turutõrkeolukord?</p>	<p>Selgitame. Taotlusvormile tuleb vastav lahter, kus palume taotlejal vastav info anda.</p>
	<p>§ 6. Taotlusvooru avamine (1) Taotlusvooru avamisest, eelarvest ja selle jaotusest, fookusteemadest ja tegevustest ning taotluste esitamise tähtajast teavitab toetuse andja oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva.</p> <p><i>EMÜ teeb ettepaneku, et taotluse esitamise tähtaeg oleks vähemalt 21 päeva, sest sisuliselt on vaja esitada kaks taotlust</i></p>	<p>Selgitame. Säte reguleerib vooru avamisest etteteatamist tähtaega, mitte seda, mitme päeva jooksul saab taotlust esitada. Tavapäraselt on taotlusvoorud avatud kaks nädalat, vahel ka kauem, sõltuvalt taotlusvormi ja nõutud lisade mahukusest. Kokku on seega aega taotlust ette valmistada vähemalt kuu aega.</p>
2.	<p>§ 10. Toetuse piirmäär ja osakaal (3) Poliitika rakendamise toetuse ülempiir taotleja kohta on 55 000 eurot kalendriaastas.</p> <p><i>EMÜ ettepanek on tulevikuperspektiivi silmas pidades ülempiir taotleja kohta kaotada. Näiteks võib taotlejal olla põhjendatud vajadus kolmeaastase toetuse raames taotleda erinevateks aastatakse erinevas mahus toetust. Samuti juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas lisatud põhjendus 55 000 euro ülempiirile ei ole sisuline argument: ka EMÜ on varasemalt taotlenud oma tegevuste elluviimiseks suuremat summat. Tegevusi ja taotleja vajadusi tuleks hinnata taotluse järgi ja vajadusel leppida taotlejaga kokku vähendatud mahus toetus.</i></p>	<p>Mittearvestatud. Toetuse ülempiir poliitika rakendajatele on seatud eelkõige arvestades võimalikku taotlejate arvu ning piiratud eelarve vahendeid. Ilma kehtestatud ülempiirita võib tekkida olukord, kus üks taotleja küsib toetust kogu vooru mahu ulatuses. Kui tegemist on tugeva taotlusega ning see saab hindamisel maksimumpunktid, võibki juhtuda, et kogu toetus määratakse ühele taotlejale. Selline olukord ei oleks eesmärgipärane. Poliitika rakendamise toetuse taotlusi ning selles sisalduvaid tegevusi hinnataksegi taotluse järgi ning vajadusel lepitakse kokku vähendatud mahus toetus.</p>
3.	<p>§ 13. Taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja kord (3) Poliitika rakendamise toetuse taotluse võib rahuldada osaliselt, kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole võimalik taotlusvooru eelarve mahu tõttu ja/või kui see ei ole põhjendatud, arvestades taotlusvooru eesmärki, toetatavate tegevuste loetelu, hindamiskriteeriume ja nõudeid. Osalise rahuldamise ettepanek sisaldab ettepanekut taotletud toetuse vähendamiseks ja/või kavandatud toetatavate tegevuste muutmiseks. Taotluse võib osaliselt rahuldada tingimusel, et taotleja on sellega nõus. Taotleja võib nõustuda taotluse osalise rahuldamisega tingimusel, et taotluses toodud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korral saavutatav.</p> <p><i>EMÜ soovib täpsustada sõnastust. Pakume: Taotleja võib nõustuda taotluse osalise rahuldamisega tingimusel, et taotluses toodud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korralda osaliselt või täielikult saavutatav. EMÜ hinnangul on taotluse osalise rahuldamise kõrval ootuspärane, et mõningatel juhtudel võivad vähemate rahaliste ressursside tõttu mõned tegevused ära jääda või olla läbi viidud väiksemas mahus.</i></p>	<p>Mittearvestatud. Sõnastus: „Taotleja võib nõustuda taotluse osalise rahuldamisega tingimusel, et taotluses toodud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korral saavutatav“ arvestab juba võimalike taotluses tehtud muudatustega, mistõttu puudub vajadus sõnastust muuta. Kui osalise rahuldamise ettepanek sisaldab kavandatud toetatavate tegevuste muutmise ettepanekut ning taotleja sellega nõustub, loetakse see kokkulepe esialgse taotluse muudatuseks, mis tähendab, et taotluses toodud eesmärki on muudetud ja see muudetud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korral saavutatav. Kui toetuse andja teeb taotluse osalise rahuldamise ettepaneku ainult toetuse vähendamiseks, kuid tegevusi muuta ei lase, võib taotleja nõustuda taotluse osalise rahuldamisega ainult sel tingimusel, et taotluses toodud eesmärk (mida ei ole vahepeal kokkuleppeliselt muudetud) on saavutatav ka toetuse vähendamise korral.</p> <p>Pakutud sõnastus ei sobi, sest annaks taotlejale võimaluse ühepoolset otsustada, kas ta muudab tegevusi või mitte.</p>
4.	<p>§ 20. Toetuse saaja kohustused 16) katab toetatavate tegevuste maksumuse suurenemisel kallinemise osa, kui tegemist on poliitika rakendamise toetuse saajaga.</p>	<p>Selgitame. Projekti/tegevuste kallinemise võimalusega tuleb taotlejal arvestada juba taotlust koostades. Kui taotluses ettenähtud tegevusi ei viida ellu, järgneb sellele toetuse tagasinõudmine. Inflatsioon ja üldine elukalliduse kasv võib olla üheks põhjuseks, miks toetuse saaja esitab</p>

	<p><i>Soovime täpsustada: senistes aruteludes on jäänud kõlama kultuuriministeeriumi poolt vastupidine seisukoht, et näiteks elukalliduse tõusmisel on ootuspärane eeldada, et mõningaid tegevusi viiakse ellu vähendatud mahus. Samuti ei anna see punkt kindlust force majeure juhtumite korral, näiteks kui riigis on hüperinflatsioon.</i></p>	<p>näiteks teise või kolmanda aasta tegevuskava muudatustaotluse või teeb avalduse taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks või esitab avalduse teise või kolmanda aasta toetusest loobumise kohta või tagastab väljamakstud toetuse. Muudatustaotluse saamisel haldusorgan hindab soovitatavate muudatuste sisu ja seda, kas tegevuskava muutmisel on taotlusvooru eesmärk endiselt saavutatav.</p>
ICOM Eesti Rahvuskomitee		
<p>1.</p>	<p>ICOM Eesti mõistab ministeeriumi soovi valdkonna arendamise toetust paremini suunata. Ka seda, et piiratud ressursside tingimustes nähakse efekti valdkonnaga suhtlemise lihtsustamises koondades valdkondliku arvamuse kanaliseerimise ühe valitud organisatsiooni kaudu kuid on samas arvamusel, et sedavõrd vähese kuid eriilmeliste partnerite hulga juures ei tohiks seda pidada probleemiks, mida sellisel moel lahendada. Ehkki muuseumivaldkonnas on koostöö erinevate organisatsioonide vahel toiminud hästi, loob pakutav mudel omamoodi ebavõrdsuse valdkondlike partnerorganisatsioonide vahel, kus määravaks kriteeriumiks on tõstetud mitmel puhul kvantiteet. Kindlasti ei tohiks seejuures unustada, et valdavalt on tegu vabatahtlikkuse alusel toimivate organisatsioonidega. Peame oluliselt arvamuste mitmekesisust.</p>	<p>Arvestatud. Suurendame poliitika kujundamisel kaasaraäkimise toetuse saajate arvu kuni kaheni (iga valdkonna kohta). Samas kinnitame, et ministeeriumi suhtlus valdkonnaga ei hakka toimuma ainult toetust saavate partnerorganisatsioonide kaudu. Nagu ka seletuskirjas on märgitud: <i>Samas ei tähenda poliitika kujundamise toetuse mittesaamine seda, et organisatsioonil ei oleks õigust oma arvamust avaldada või et Kultuuriministeerium (edaspidi KuM või toetuse andja) ei kaasaks jätkuvalt kõiki valdkonnas tegutsejaid eri poliitikamuudatuste kavandamisse. Erinevus on vaid selles, et kui teiste organisatsioonide puhul on kaasaraäkimine vabatahtlik ning seetõttu ka kohati juhuslik ja mitte kõiki organisatsiooni liikmeid kaasav, siis poliitika kujundamise toetuse saaja võtab kohustuse, et kolme aasta jooksul panustatakse muuseumi-, muinsuskaitse- või raamatukogupoliitika kujundamisse, sellega seotud õigusloomesse ning arengudokumentide väljatöötamisse ja muutmisse. Toetuse saaja peab tagama liikmeskonna/huvirühma koordineeritud ja laiapõhjaliselt kujundatud seisukohad. Samuti selle, et esindatava liikmeskonna/huvirühma kõigil liikmetel on võimalus leida infot, kes esindab nende seisukohti KuM-iga suhtlemisel, millistel olulisematel teemadel seda tehakse ja millised on kanalid oma arvamuse esitamiseks.</i></p> <p>/.../</p> <p>Organisatsioonid, kes ei saa vooru tulemusena poliitika kujundamise toetust, võivad tunda end vähem kaasatuna ja tõrjutuna. Selle ennetamiseks plaanib KuM jätkata senist kaasamispoliitikat, kus aruteludesse ja konsultatsioonidesse kaasatakse endiselt kõiki huvirühmi, sõltumata sellest, kas nad saavad mõnest taotlusvoorust toetust või mitte. See eeldab muu hulgas, et kogu poliitika kujundamise ja rakendamisega seotud teave on avalikult kättesaadav, et kõik organisatsioonid saavad jälgida poliitikamuudatusi, osaleda aruteludes ja esitada oma ettepanekuid. Lisaks on võimalik laiendada igal aastal toimuva strateegiliste partnerite arenduspäeva sihtrühma, et pakkuda nõustamist ja koolitust ka neile organisatsioonidele, kes ei saa poliitika kujundamise toetust.</p>

2.	Valides strateegiliseks partneriks poliitika kujundamisel ühe, seatud kriteeriumidele vastates võrdse punktisumma korral suurema liikmete arvuga organisatsiooni, pisendab pakutud mudel sümbboolselt teiste valdkonda esindavate organisatsioonide tähendust ning ministriumide ja valdkonna vahelise dialoogi asemele on loodud vahendamisele tuginev süsteem.	Arvestatud. Muudame eelnõu lisa selliselt, et võrdse punktisumma puhul heidetakse liisku. Lisame ka ühe sisulise hindamiskriteeriumi (taotluse kvaliteet) ning suurendame toetust saavate ühingute arvu (kuni kaks valdkonna kohta), mis viib liisu heitmise vajaduse tõenäosuse nullilähedaseks. Kinnitame veel kord üle, et toetust saav organisatsioon ei ole suhtluses ministriumiga kuidagi eelisseisus.
3.	ICOM Eesti on rahvusvahelise organisatsiooni Eestit esindav rahvuskomitee. Seda arvestades ei ole ICOM Eesti mures niivõrd toetuse jagunemise partnerorganisatsiooni kui poliitika kujundaja ja rakendaja vahel, küll aga tekib küsimus katusorganisatsiooni seatud põhimõtete ja selle poolt seatud teemade arvestamata jätmisest. Ehk arvestatud on riigi kultuuri arengukava eesmärkide saavutamise samas kui rahvusvaheline mõõde on mainimata ning seetõttu ka arvesse võtmata.	Selgitame. Rahvusvaheline mõõde on osa Kultuur 2030 eesmärkidest (vt muuseumide teemaleht lk 28 https://kul.ee/sites/default/files/documents/2022-03/Lisa%205.pdf) ning rakendamise suuna toetuse puhul kindlasti üks fookusteemadest.
4.	Olles saanud võimaluse tutvuda erinevate organisatsioonide tagasisidega määruse eelnõule ning ministriumipoolsete vastustega sellele, on kahju, et ministrium pole leidnud võimalust algatada partnerite kaasamisel vastavateemalist arutelu, mis antud teemal oleks olnud äärmiselt vajalik. Südasuvisel ajal, mis määrusega seonduv organisatsioonideni jõudis, oleks see olnud keeruline ent leiame, et selle teemalise arutelu ellu kutsumine enne määruse kooskõlastamisega edasiminemist, on kindlasti oluline ja vajalik.	Arvestatud. Eelnõu koostamisele eelnes põhimõtete tutvustamine ja arutelu 12. aprillil, kuhu olid kutsutud kõigi seni tegevustoetust saanud organisatsioonide esindajad. Kooskõlastusringi tagasiside arutelu toimus 4. septembril.
Eesti Muuseumide Liit		
1.	§ 2 sõnastab eesmärgina järgmist: Määruse eesmärgiks on „... leida toetuse andjale partnerid „...toetuse andja nõustamiseks huvirühmi puudutavates küsimustes“. Millised funktsioonid jäävad muuseumivaldkonnas näiteks kultuuriministrit nõustavale Muuseuminõukogule?	Selgitame. Määrus ei muuda muuseuminõukogu pädevusi, milleks jääb endiselt see, mis on sätestatud muuseumiseaduses: teha ettepanekuid ja anda arvamusi muuseumiseadusest tulenevates küsimustes. Poliitika kujundamisel kaasaraäkimise toetuse eraldamine ei mõjuta kuidagi muuseuminõukogu ülesandeid, töökorraldust ega dubleeri poliitika kujundamise mehhanisme. Muuseuminõukogu on osa Kultuuriministriumide kaasamispraktikast ning on strateegilise partnerluse üheks töövahendiks.
2.	§ 2 lõige 2 punkti 1 kohaselt peab poliitika kujundamise toetuse taotleja olema muuseumide, muinsuskaitse või raamatukogude valdkonda tervikuna hõlmav huvikaitseorganisatsioon, kelle tegevus on üleriigiline. Muuseumimaastikul on neid täna loetud organisatsioonid : EMÜ, ICOM, EML. Seetõttu on oluline säilitada lihtsam, kiirem ja väiksema halduskoormusega lahendus partnerite leidmiseks ja toetamiseks.	Selgitame. Määruse alusel korraldatav taotlusvoor hakkab asendama kahte praegust taotlusvooru „Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide tegevustoetus“ ¹ ja „Kultuuripärandi valdkonna arendamine“ ² (seda vooru ei ole viimastel aastatel toimunud). Halduskoormus väheneb, sest edaspidi hakkab taotlemine toimuma igal kolmandal aastal ning taotlusi hindab üks komisjon.
3.	§ 4 kirjeldab nõudeid taotlejale. Teeme ettepaneku muuta § 4 punktis 2.3 märgitud nõutud tegutsemisaega antud valdkonnas kolmelt kahele. Paljudes rahastusprojektides (näiteks KÜSK) on see lausa üks aasta. Määruse eelnõus märgitud aeg kolm aastat.	Arvestatud. Vähendame kolmelt kahele.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019021>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/109012024009>

	<p>Leiame, et kui asutus on kaks aastat aktiivselt valdkonnas tegelenud ja olnud poliitika kujundamisse ning elluviimisse kaasatud, siis on see piisav aeg veendumaks, et antud asutus on elujõuline ja usaldusväärne organisatsioon ning loodud selleks, et edasi tegutseda. Sellisel juhul ei ole kolm aastat põhjendatud ja kaks aastat peaks olema piisav aeg.</p>	
4.	<p>§ 10 lõige 3. Toetuse piirmäär ja osakaal. Ära on toodud toetuse ülemmäär aastas - 55 000. Kui mõistlik on see numbriliselt määrata (arvestades kiiret inflatsiooni)? Ehk võiks see jääda igakordse taotlusvooru avamise dokumenti ning määrusesse tuua muud parameetrid?</p>	<p>Mittearvetatud. Taotlusvooru avamise puhul ei kehtestata täiendavat dokumenti ning avatud taotlusvoorus on poliitika rakendamise toetuse ülempiir õigusselguse huvides toodud määrusesse. Toetuse ülempiir poliitika rakendajatele on seatud eelkõige arvestades taotlejate arvu ning piiratud eelarve vahendeid. Ilma kehtestatud ülempiirita võib tekkida olukord, kus üks taotleja küsib toetust kogu vooru mahu ulatuses. Kui tegemist on tugeva taotlusega, võib juhtuda, et kogu toetus määratakse ühele taotlejale. Selline olukord ei oleks eesmärgipärane.</p>
5.	<p>§ 10.4. Täpsustada vajab sõnastus: „Teise ja kolmanda kalendriaasta toetuse summa ei ole suurem kui esimeseks kalendriaastaks määratud summa, kuid võib olla väiksem, kui Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarves toimuvad muutused.“</p> <p>Kas toetuse andjal on lubatud toetatud summat vähendada (juhul kui peaks kultuurivaldkonna eelarve tervikuna vähenema). Kas toetuse saajal on õigus kärpida proportsionaalselt ka lubatud tegevusi? Me ei leidnud sellist selgitust, ometi väheneva eelarvega tuleb vähendada ka tegevusi. Kui see selgitus lisatakse, on oluline märkida ka, kuidas täpselt toimub muudatuste protsess.</p>	<p>Selgitame. Määrus hakkab asendama kahte praegu kehtivat kultuuriministri määrust „Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord“¹ ja „Kultuuripärandi valdkonna toetamise tingimused ja kord“. Seni esitas taotleja igal aastal toetuse taotluse, kuid muudatusega saab ühe taotluse alusel toetust küsida kolmeks aastaks. Kuna riigieelarve on kalendriaasta põhine, ei saa Kultuuriministeerium anda etteulatavalt garantiid kolmeks aastaks. Õiguselguse huvides on määrusesse kirja pandud, et kui vähenevad riigieelarvelised vahendid Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarves, võib väheneda ka teise või kolmanda kalendriaasta toetus. Seda eelkõige põhjusel, et igal aastal enam taotlust ei hinnata.</p> <p>Kui eelarve muutub, on võimalik taotluses/tegevuskavas kokkuleppeliselt muudatusi teha. Selleks tuleb toetuse andjal toetuse saaja ära kuulata vastavalt määruse §-le 14.</p>
6.	<p>Taotluse hindamise metoodika dokumendis kirjeldab punkt 6 olukorda, kui taotlejad saavad võrdse arvu punkte. Sel juhul eraldatakse toetus organisatsioonile, kus on enam liikmeid. EMLi liikmeteks on organisatsioonid, EMÜs üksikliikmed. Kuidas neid saab omavahel võrrelda?</p>	<p>Arvestatud. Muudame metoodikat selliselt, et kui hindamise tulemusel saavad taotlejad võrdse tulemuse, heidetakse valiku tegemiseks liisku. Lisame ka ühe sisulise hindamiskriteeriumi (taotluse kvaliteet) ning suurendame toetust saavate ühingute arvu (kuni kaks valdkonna kohta), mis viib liisu heitmise vajaduse tõenäosuse nullilähedaseks.</p>
7.	<p>Poliitika rakendamise metoodikat selgitav punkt 12 kirjeldab, et „Taotlused, mis said hindamisel koondsummaks vähem kui 56 punkti 100-st võimalikust või kui hindamismetoodika 7.1. kriteeriumi hinnati alla 20 punkti, jäetakse rahuldamata“. Tekib küsimus, et kui valdkonna kõik taotlejad saavad alla 56 punkti, kas siis jäävad kõik taotlused rahuldamata? Sel juhul minnakse vastuollu punktiga (paragrahv 10 lõige 2), mis ütleb, et igale valdkonnale antakse 1 toetus?</p>	<p>Selgitame. Kui peaks juhtuma, et hindamise tulemusel jäävad kõik taotlejad alla nõutud lävendi, siis jäävad taotlused rahuldamata ning toetust ei anta, sest taotlusvooru eesmärk ei ole toetada madala kvaliteediga taotlusi. Ei nõustu, et kui kõik taotlused jäävad alla lävendi tekib vastuolu § 10 lõikega 2, sest viidatud säte annab maksimaalse võimaliku toetuse saajate arvu.</p>

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing		
1.	<p>ERÜ poolt on eelnõu läbi vaadatud ja arutatud, meie poolt kooskõlastatud. Otseselt midagi kommenteerida ei ole, mitut küsimust, mis tekkis, oled selgitanud tagasiside faili kommentaarides, aitäh.</p> <p>Ollakse mures siiski tegevuste pikalt ette planeerimise pärast, eelkõige ennustamatute hindade pärast rendi- ja koolitusmaastikul.</p>	Teadmiseks võetud.
Eesti Muinsuskaitse Selts		
1.	<p>Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse arvamus on, et oleme taolist partnerorganisatsioonide rahastusmudelit ammu oodanud ja meil on hea meel, et Kultuuriministeerium on eelnõu ette valmistanud. Eelnõu tervikuna on meie hinnangul sobiv ja täidab eesmärgi – vähendab mittevajalikku bürokraatiat, vabastab töötajaid muudeks vajalikemateks tööülesanneteks ja meie jaoks kõige olulisem – lubab seltsi tööplaanide pikemalt ja põhjalikumalt ette valmistada ja läbi viia. Annab kindlust tuleviku suhtes, mis on ülioluline meie liikmete jaoks.</p> <p>Oluline on, et kolmeaastasele lepingule kandideeriva partnerorganisatsiooni põhikiri vastaks eelnõus toodud eeldustele, ja Eesti Muinsuskaitse Seltsi puhul vastab põhikiri kõikidele ministeeriumi ootustele ja nõuetele. Põhikiri toob välja ka selle, kes saavad olla EMS liikmed (küsimus selle kohta, kuidas teha kindlaks, kes on ühingu liikmed) – olenemata sotsiaalsest kuuluvusest, haridustasemest, professionist on EMSi liikmeks oodatud kõik, kes tunnevad huvi kultuuripärandi ja Muinsuskaitse vastu ning kes on valmis panustama pärandi hoidu ja kaitseks. St kaasatud on kõik elanikkonna grupid. Nii sõnastab meie põhikiri. EMS liikmete hulgas on ajaloo, ehituse, Muinsuskaitse, arheoloogia, restaureerimise jt eksperte ja spetsialiste, kes panustavad tegevuste planeerimisse, läbiviimisesse, talgute ja õppesõitude juhtimisse, ja on liikmeid, kes osalevad õppimise eesmärgil ning panustavad oma aega ja võimalusi pärandi eest hoolitsemisse. Oleme ses osas aastate jooksul leidnud toimiva tasakaalu.</p> <p>Oleme arvamusel, et kuna tegu on esmakordse muudatusega rahastusmudelil, siis võib ette tulla ehk ettenägematuid seiku, aga neid annab kindlasti töö käigus edaspidi arvesse võtta ja parandada.</p> <p>Meie seisukoht on, et õige on käsitleda kõiki kolme valdkonda võrdselt. Palju aastaid on Muinsuskaitse kahjuks olnud ebaõiglaselt vaeslapse osas, kuigi meie tegevus on ühelt poolt pikaaegne ja suurte traditsioonidega, teiselt poolt oleme algatanud viimase kümne ja enama aasta jooksul uusi tegevusi, ühinenud teiste Euroopa riikide algatustega ja seatud eesmärkidega.</p> <p>Strateegiliste partnerite toetamise eelnõu on meie seisukohast hästi ettevalmistatud, olete küsinud partneritelt tagasisidet ja seega peaks eelnõu olema küps vastu võtmiseks.</p>	Teadmiseks võetud.

Eesti Omanike Keskliit		
1.	<p>Ühe huvikaitsja Kultuuriministeeriumi strateegiliseks partneriks „edutamine“ tekitab olukorra, kus strateegilise partneri huvid on teiste huvikaitsjate huvidest tugevamini kaitstud.</p>	<p>Selgitame. Kooskõlastusringil saadud tagasiside põhjal suurendame poliitika kujundamisel kaasaráäkimise toetuse saajate arvu kuni kaheni (iga valdkonna kohta). Samas kinnitame, et toetust saav organisatsioon ei ole suhtluses ministeeriumiga kuidagi eelisseisus ning ministeeriumi suhtlus valdkonnaga ei hakka toimuma ainult toetust saavate partnerorganisatsioonide kaudu. Nagu ka seletuskirjas on märgitud: <i>Samas ei tähenda poliitika kujundamise toetuse mittedaamine seda, et organisatsioonil ei oleks õigust oma arvamust avaldada või et Kultuuriministeerium (edaspidi KuM või toetuse andja) ei kaasaks jätkuvalt kõiki valdkonnas tegutsejaid eri poliitikamuudatuste kavandamisse. Erinevus on vaid selles, et kui teiste organisatsioonide puhul on kaasaráäkimine vabatahtlik ning seetõttu ka kohati juhuslik ja mitte kõiki organisatsiooni liikmeid kaasav, siis poliitika kujundamise toetuse saaja võtab kohustuse, et kolme aasta jooksul panustatakse muuseumi-, muinsuskaitse- või raamatukogupoliitika kujundamisse, sellega seotud õigusloomesse ning arengudokumentide väljatöötamisse ja muutmisel. Toetuse saaja peab tagama liikmeskonna/huvirühma koordineeritud ja laiapõhjaliselt kujundatud seisukohad. Samuti selle, et esindatava liikmeskonna/huvirühma kõigil liikmetel on võimalus leida infot, kes esindab nende seisukohti KuM-iga suhtlemisel, millistel olulisematel teemadel seda tehakse ja millised on kanalid oma arvamuse esitamiseks.</i></p> <p>/.../</p> <p>Organisatsioonid, kes ei saa voolu tulemusena poliitika kujundamise toetust, võivad tunda end vähem kaasatuna ja tõrjutuna. Selle ennetamiseks plaanib KuM jätkata senist kaasamispoliitikat, kus aruteludesse ja konsultatsioonidesse kaasatakse endiselt kõiki huvirühmi, sõltumata sellest, kas nad saavad mõnest taotlusvoorst toetust või mitte. See eeldab muu hulgas, et kogu poliitika kujundamise ja rakendamisega seotud teave on avalikult kättesaadav, et kõik organisatsioonid saavad jälgida poliitikamuudatusi, osaleda aruteludes ja esitada oma ettepanekuid. Lisaks on võimalik laiendada igal aastal toimuva strateegiliste partnerite arenduspäeva sihtrühma, et pakkuda nõustamist ja koolitust ka neile organisatsioonidele, kes ei saa poliitika kujundamise toetust.</p>
2.	<p>Strateegilise partneri instituudi loomine muudab huvikaitsjate ja ministeeriumi vahelise infovahetuse keerulisemaks ja bürokraatlikumaks. Seni toimub suhtlus ainult otse või ühise laua taga. Määruse eelnõu kohaselt hakkaks ministeeriumi ja huvikaitsjate vahelist suhtlust mõjutama ka strateegiline partner.</p>	<p>Selgitame. Ministeeriumi infovahetus huvikaitsorganisatsioonidega ei muutu. Toetuse saajal ei ole kohustust teiste organisatsioonide arvamusi koondada.</p>

3.	Kultuuriministeeriumi regulaarsest toetusest sõltuv strateegiline partner kaotab erapooletuse, mis toob kaasa kriitika vähenemise Kultuuriministeeriumi tegevuse suhtes.	Selgitame. Eesti Muuseumiühing, ICOM Eesti Rahvuskomitee, Eesti Muinsuskaitse Selts, Eesti ICOMOS ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing on saanud praegu kehtiva määruse alusel tegevustoetust alates 2019. aastast (muude õigusaktide alusel ka varem) ning me ei ole täheldanud nende kriitika vähenemist Kultuuriministeeriumi tegevuse suhtes.
4.	Määruse eelnõust ei selgu, millise probleemi lahendamiseks strateegilise partneri instituut luuakse. Samuti puuduvad strateegilise partneri käega katsutavad eesmärgid, mille täitmata jätmise korral jäetakse toetus välja maksmata.	Selgitame. Ei looda uut „instituuti“. Strateegilise partnerluse kontseptsioon ei ole Eesti Vabariigis uus asi. Ühenduste rahastamise juhendmaterjal koostati 2013. aastal ³ . Samuti oleme määruse eelnõu koostamisel lähtunud 2021. aastal Vabaühenduste Liidu koostatud juhendist „Strateegiline partnerlus vabaühendustega“ ⁴ . Taotluse mitterahuldamise alused on sätestatud määruse §-s 13 ning toetuse tagasinõudmise alused §-s 19.
5.	Võimalike strateegiliste partnerite ring on põhjendamatult kitsas. Näiteks ei kvalifitseeruks sellele ka EOKL ise, kelle puhul ei ole muinsuskaitsevaldkonna puhul kahtlust, et tegu on muinsuskaitsepiirangutega koormatud koduomanike huvikaitsjaga.	Selgitame. Kindlasti on muuseumide, muinsuskaitse ja raamatukogude valdkonna erialaorganisatsioonidest väljaspool ka huvikaitseseorganisatsioone (nt looduskaitse ja turismi valdkondades), kellel on teatud kokkupuuteid ja huvisid seoses nende valdkondadega, kuid riigieelarve praegune seis ei võimalda meil taotlejate ringi laiendada.
6.	Määruse eelnõu hindamismetoodika on subjektiivne. Maksumaksja raha säästlikuks kasutamiseks tuleb kasutada riigihangete seaduses sätestatud vähempakkumuse metoodikat, milleks on vajalik määruse eelnõu eesmärk ja mõõdikud konkreetselt sõnastada.	Mittearvestatud. Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53 ¹ lõike 1 alusel, mis reguleerib mh riigieelarve vahendite kasutamise tingimusi ja korda. Viidatud säte riigieelarve seaduses sätestab, et minister kehtestab määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks. Seega tuleb riigieelarve seaduse kohaselt mh kehtestada hindamiskriteeriumid ja täpne metoodika ministri määrusega. Seaduse tasandil on ministrile antud vastav volitus. Hindamine ongi üldjuhul subjektiivne.
7.	Kokkuvõttes on määruse eelnõu strateegilise partneri/toetatu suhtes põhjendamatult vähenõudlik, väljavalitute ringi ebamõistlikult kitsendav ning rajatud valele valikukriteeriumile. Võiks arvata, et tegu on kattevarjuga Kultuuriministeeriumi soosikutele nn katuseraha maksmiseks. Arvestades eeltoodu kõrval ka kultuurivaldkonna rahastamise taset, riigieelarve ees seisvaid väljakutseid ja ühiskonna ootust ausale asjaajamisele, teeb EOKL ettepaneku jätta määruse eelnõu kehtestamata ja selles planeeritud toetused välja maksmata.	Mittearvestatud. Väidetele on vastatud ülalpool.

³ https://heakodanik.ee/sites/default/files/files/yhenduste_rahastamise_juhendmaterjal.pdf

⁴ <https://heakodanik.ee/wp-content/uploads/2021/10/Strateegiline-partnerlus-vabau%CC%88hendustega.pdf>

Eesti ajalooliste hoonete ümarlaud		
1.	Arvestades riigieelarve pingelist olukorda, ei pea me praegusel ajahetkel põhjendatuks riigieelarveliste vahendite suunamist uutesse tegevustesse, mis ei too kaasa kiiret ja vahetut kasu valdkonna arengule ega aita kaasa riigieelarve tasakaalu saavutamisele vastavalt Vabariigi Valitsuse poolt seatud prioriteetidele. Poliitika kujundamine ja rakendamine on ministeeriumi pädevuses ning selle delegerimine vajab põhjalikumat mõjuanalüüsi. Seletuskirjas toodud mõjuanalüüs ei sisalda ühtegi konkreetset finantskalkulatsiooni ning põhineb seletuskirja koostaja arvamusel, et „eelnõu suurendab tõenäosust, et toetused toovad kaasa märgatava ja kestva mõju muuseumide, muinsuskaitse ja raamatukogude valdkonnas“. 350 000 euro suurune taotlusvoor ei peaks toetama tõenäosust, vaid omama kiiret, konkreetset ja rahaliselt mõõdetavat mõju valdkonnale.	Selgitame. Tegemist ei ole ministeeriumi ülesannete delegerimisega ega uute tegevustega, vaid kaks olemasolevat taotlusvoorust pannakse kokku, viiakse paremini kooskõlla vabaihenduste rahastamise juhendiga ning rahastamine seotakse otsesemalt kultuuri arengukava eesmärkidega. Määruse alusel korraldatav taotlusvoor hakkab asendama kahte praegust taotlusvoorust „Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide tegevustoetus“ ⁵ ja „Kultuuripärandi valdkonna arendamine“ ⁶ .
2.	Määruse eesmärki ega tingimusi ei ole ministeerium käsitlenud muuseumiseaduse § 19 alusel ellu kutsutud muuseuminõukogus ega muinsuskaitseaduse § 75 lõike 3 alusel ellu kutsutud muinsuskaitse nõukogus, kuhu kuuluvad muinsuskaitse ja sellega seotud valdkondade asjatundjad ning mis teeb ettepanekuid valdkonna arendamiseks ja probleemide lahendamiseks, samuti strateegiliste dokumentide ja õigusaktide muutmise ja täiendamise kohta. Muinsuskaitse nõukogu ei ole sellise initsiatiivi (eelnõu) järele vajadust seni näinud. Eelnõu § 2 lg 1 punktis 1 toodud eesmärk leida toetuse andjale (ministeeriumile) asjatundlikud ja võimekad partnerid poliitika kujundamisel, õigusloomes jne. kattub valdkondlike nõukogude seniste tööülesannetega. Seetõttu tuleks esmalt hinnata, kas ja kuidas oleks mõistlik muuta valdkondlike nõukogude töökorraldust, mitte töötada välja dubleerivaid poliitika kujundamise mehhanisme.	Selgitame. Muuseuminõukogu ja muinsuskaitse nõukogu pädevused on kirjas kummagi valdkonna seaduses. Tegevustoetuse eraldamine huvikaitseorganisatsioonidele ei mõjuta kuidagi nende kahe nõukogu ülesandeid, töökorraldust ega dubleeri poliitika kujundamise mehhanisme. Mõlemad nõukogud on osa Kultuuriministeeriumi kaasamispraktikast ning on strateegilise partnerluse üheks töövahendiks. Kõik toetusele kvalifitseeruvad valdkondlikud huvikaitseorganisatsioonid, kelle esindajad on ühtlasi kas muuseuminõukogu või muinsuskaitse nõukogu liikmed, olid otse kaasatud määruse eelnõu väljatöötamisse. Puudub vajadus veel nõukogu kui terviku arvamuse kujundamiseks teemas, mis seaduse kohaselt ei kuulu otseselt nende pädevusvaldkonda ning ei mõjuta nõukogu tööd. Antud määruse puhul ei ole tegemist vastava valdkonna sisulise reguleerimisega, vaid vabaihendustele toetuste eraldamise korra kehtestamisega.
3.	Eelnõust ei leia selgitust, miks on kõnealuses eelnõus otsustatud piirduda ühe valdkonnapõhise partneriga nii poliitika kujundamisel kui poliitika rakendamisel, kuigi on teada, et läbipaistvama, laiema ja sõltumatumana arvamuse saab läbi paljude partnerite demokraatliku ja ühetaolise kaasamise. Selline sündmuste areng on selgelt vastuolus kaasamise hea tava ning tänapäevaste mitmetasandilise ja võrgustikupõhise valitsemise põhimõtetega. Ministeeriumi poolt valitud ühe partneri selge eelistamine loob ebavõrdse suhtlus- ja koostöövormi teiste valdkondlike organisatsioonidega nii suhtlemisel ministeeriumiga kui omavahelistes suhetes. Partneriks mittetunnistatud organisatsioonid soovivad teistega võrdsetel alustel rääkida kaasa ja olla ära kuulatud nii seadusloome kui valdkondlike arengukavade ja tulevikuvisiooni kujundamisel algusest peale. Ministeerium loob eelnõuga	Selgitame. Poliitika kujundamise toetuse saajaid oli kavandatud igast valdkonnast üks, sest riigieelarves puuduvad vahendid rohkematele ühingutele tegevustoetust maksta. Kooskõlastusringil saadud tagasiside põhjal suurendame poliitika kujundamisel kaasaraäkimise toetuse saajate arvu kuni kaheni (iga valdkonna kohta), seda rakendamise suuna toetuste vähendamise arvelt. Samas kinnitame, et toetust saav organisatsioon ei ole suhtluses ministeeriumiga kuidagi eeliseisus ning ministeeriumi suhtlus valdkonnaga ei hakka toimuma ainult toetust saavate partnerorganisatsioonide kaudu. Nagu ka seletuskirjas on märgitud: <i>Samas ei tähenda poliitika kujundamise toetuse mittedaamine seda, et organisatsioonil ei oleks õigust oma arvamust avaldada või et Kultuuriministeerium (edaspidi KuM) või toetuse andja ei kaasaks</i>

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019021>

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/109012024009>

	<p>ühele organisatsioonile selge eelise oma seisukohtade esitamisel, samas kui „mittestrateegilisi partnereid“ kaasatakse pigem formaalselt. Ühe strateegilise partneri kaasamisel, eriti poliitika kujundamise küsimustes, ei pruugi saadav sisend olla objektiivne ega peegeldada valdkonna tegelikke vajadusi.</p>	<p>jätkuvalt kõiki valdkonnas tegutsejaid eri poliitikamuudatuste kavandamisse. Erinevus on vaid selles, et kui teiste organisatsioonide puhul on kaasaraäkimine vabatahtlik ning seetõttu ka kohati juhuslik ja mitte kõiki organisatsiooni liikmeid kaasav, siis poliitika kujundamise toetuse saaja võtab kohustuse, et kolme aasta jooksul panustatakse muuseumi-, muinsuskaitse- või raamatukogupoliitika kujundamisse, sellega seotud õigusloomesse ning arengudokumentide väljatöötamisse ja muutmisse. Toetuse saaja peab tagama liikmeskonna/huvirühma koordineeritud ja laiapõhjaliselt kujundatud seisukohad. Samuti selle, et esindatava liikmeskonna/huvirühma kõigil liikmetel on võimalus leida infot, kes esindab nende seisukohti KuM-iga suhtlemisel, millistel olulisematel teemadel seda tehakse ja millised on kanalid oma arvamuse esitamiseks.</p> <p>/.../</p> <p>Organisatsioonid, kes ei saa voolu tulemusena poliitika kujundamise toetust, võivad tunda end vähem kaasatuna ja tõrjutuna. Selle ennetamiseks plaanib KuM jätkata senist kaasamispoliitikat, kus aruteludesse ja konsultatsioonidesse kaasatakse endiselt kõiki huvirühmi, sõltumata sellest, kas nad saavad mõnest taotlusvoorst toetust või mitte. See eeldab muu hulgas, et kogu poliitika kujundamise ja rakendamise seotud teave on avalikult kättesaadav, et kõik organisatsioonid saavad jälgida poliitikamuudatusi, osaleda aruteludes ja esitada oma ettepanekuid. Lisaks on võimalik laiendada igal aastal toimuva strateegiliste partnerite arenduspäeva sihtrühma, et pakkuda nõustamist ja koolitust ka neile organisatsioonidele, kes ei saa poliitika kujundamise toetust.</p>
4.	<p>Määruse kohaselt kolme aasta jooksul ministeeriumi poolt finantseeritav partner ei saa olla oma arvamustes ja ettepanekutes erapooletu. Tuleb välistada, et pikaajalist rahalist toetust saav organisatsioon muutub ministeeriumist sõltuvaks ning ei ole suuteline viima iseseisvalt ellu oma põhikirjalisi eesmärke. Sõltuvussuhte tekkimine seab ohtu objektiivse teemakäsitluse ning on ohuks kultuurivaldkonna jätkusuutlikule toimimisele.</p>	<p>Selgitame. Eesti Muuseumiühing, ICOM Eesti Rahvuskomitee, Eesti Muinsuskaitse Selts, Eesti ICOMOS ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing on saanud praegu kehtiva määruse alusel tegevustoetust alates 2019. aastast (muude õigusaktide alusel ka varem) ning me ei ole täheldanud nende objektiivsuse vähenemist.</p>
Eesti ICOMOS		
1.	<p>Kultuuriministeerium esitas meile 2.07.2024 arvamuse avaldamiseks kultuuriministri määruse „Muuseumi-, muinsuskaitse- ja raamatukogupoliitika kujundamise ning rakendamise strateegiliste partnerite toetamise tingimused ja kord“ eelnõu. MTÜ ICOMOS Eesti liikmed on 08.05.2024 toimunud üldkoosolekul arutanud 12.04.2024 toimunud kultuuripärandi valdkonna arenduspäeval tutvustatud ning 14.04.2024 meile saadetud määruse eelnõu põhimõtteid ning kujundanud kollektiivselt oma seisukoha 9.05 kirjas. Nende ettepanekutega pole eelnõu koostamisel arvestatud. ICOMOS Eesti kordab oma seisukohti ja küsimusi ning palub eelnõu sellisel kujul tagasi võtta, kuna see on vastuolus kaasava demokraatia ning võrdse kohtlemise põhimõtetega.</p>	<p>Selgitame. Vastasime teie 09.05 kirjas toodud kommentaaridele ja küsimustele 02.07 e-kirjaga. Jagasime selles linki failile, kuhu olid koondatud kõigi tagasisidet andnud ühingute kirjad koos ministeeriumi kommentaaridega ja ka vastustega teie küsimustele. Samas failis palusime teil teha ka konkreetsemaid ettepanekuid teatud punktides (milline võiks olla artiklite kvaliteedi ning sotsiaalmeedia mõjukuse hindamise alus).</p>

2.	<p><i>Strateegilise partnerluse poliitika üldprintsiipidest.</i></p> <p>Strateegiliste partnerite jagamine poliitika kujundajateks ja poliitika elluvijateks on vastuolus demokraatia põhimõtetega, suukorvistab mittetulundusühinguid ning lõhestab kodanikuühiskonda.</p> <p>Erialaorganisatsioonid ja kodanikuühendused on ministeeriumi koostööpartnerid, mitte poliitika elluvijad.</p> <p>Kõik vabaühendused tegutsevad vastavalt oma põhikirjalistele eesmärkidele nii poliitika kujundamisel kui elluviimisel, neid aspekte pole reaalses elus enamasti võimalik lahutada.</p> <p>Selles valguses on arusaamatu koostööpartnerite ringi kitsendamine tervikuna ning üheainsa strateegilise poliitikakujundaja partneri rahastamine, mis on otseses vastuolus võrdse kohtlemise printsiibiga. ICOMOS Eesti üldkoosolekul osalenud täheldasid murega, et kavandi kohaselt saaks tegevustoetust ehk poliitikakujundaja toetust vaid üks valdkonnas tegutsev organisatsioon, võttes sellega justkui katusorganisatsiooni rolli. Leiame, et strateegilise partnerluse raames üks sõltumatu organisatsioon või ühendus ei saa ega peagi esindama teisi. See vähendab kunstlikult partnerite ringi ja pisendab teiste sama valdkonna organisatsioonide rolli. Strateegilise partnerluse kitsendamine ühe poliitikakujundamise partneriga on vastuolus demokraatia üldpõhimõtetega ja seeläbi suukorvistab ühiskonda.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>See ei ole nii. Määruse mitte ükski säte ei anna alust väita vastupidist. Partnereid ei jagata kaheks, vaid toetus jaguneb kahe suuna vahel. Taotleda saab mõlemat toetust.</p> <p>Üks kuuest vabaühenduste rahastamise põhimõttest⁷ näeb ette, et rahastamine põhineb avalikul huvil ja on kooskõlas riigi/KOVi strateegiliste eesmärkidega, st et Kultuuriministeeriumi puhul lähtutakse kultuuri arengukavast.</p> <p>Poliitika kujundamise toetus on organisatsiooni üldiseks toimimiseks vajalike jooksvate kulude katmiseks ning selle saaja võtab vastutuse, et räägib kaasa erinevate poliitikamuudatuste kavandamisel (õigusloome, arengudokumentid jmt). Selle toetuse puhul ei nõuta kuludokumentidest aruandlust.</p> <p>Poliitika rakendamise toetus on konkreetse alguse ja lõpuga tegevustele (sh Eesti esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides – st lähetuste kulud).</p> <p>Sisulises mõttes ja mõjude osas on need mõlemad suunad loomulikult läbi põimunud, kuid kulude arvestust saab siiski eraldi pidada. Taotluse võib esitada mõlemale suunale.</p> <p>Kooskõlastusringil saadud tagasiside põhjal suurendame poliitika kujundamisel kaasaráäkimise toetuse saajate arvu kuni kaheni (iga valdkonna kohta). Samas kinnitame, et toetust saav organisatsioon ei ole suhtluses ministeeriumiga kuidagi eelisseisus ning ministeeriumi suhtlus valdkonnaga ei hakka toimuma ainult toetust saavate partnerorganisatsioonide kaudu. Nagu ka seletuskirjas on märgitud: <i>Samas ei tähenda poliitika kujundamise toetuse mittedaamine seda, et organisatsioonil ei oleks õigust oma arvamust avaldada või et Kultuuriministeerium (edaspidi KuM või toetuse andja) ei kaasaks jätkuvalt kõiki valdkonnas tegutsejaid eri poliitikamuudatuste kavandamisega. Erinevus on vaid selles, et kui teiste organisatsioonide puhul on kaasaráäkimine vabatahtlik ning seetõttu ka kohati juhuslik ja mitte kõiki organisatsiooni liikmeid kaasav, siis poliitika kujundamise toetuse saaja võtab kohustuse, et kolme aasta jooksul panustatakse muuseumi-, muinsuskaitse- või raamatukogupoliitika kujundamisse, sellega seotud õigusloomesse ning arengudokumentide väljatöötamisse</i></p>
----	---	--

⁷ https://heakodanik.ee/sites/default/files/files/yhenduste_rahastamise_juhendmaterjal.pdf

	<p>ja muutmisel. Toetuse saaja peab tagama liikmeskonna/huvirühma koordineeritud ja laiapõhjaliselt kujundatud seisukohad. Samuti selle, et esindatava liikmeskonna/huvirühma kõigil liikmetel on võimalus leida infot, kes esindab nende seisukohti KuM-iga suhtlemisel, millistel olulisematel teemadel seda tehakse ja millised on kanalid oma arvamuse esitamiseks.</p> <p>/.../</p> <p>Organisatsioonid, kes ei saa voolu tulemusena poliitika kujundamise toetust, võivad tunda end vähem kaasatuna ja tõrjutuna. Selle ennetamiseks plaanib KuM jätkata senist kaasamispoliitikat, kus aruteludesse ja konsultatsioonidesse kaasatakse endiselt kõiki huvirühmi, sõltumata sellest, kas nad saavad mõnest taotlusvoorst toetust või mitte. See eeldab muu hulgas, et kogu poliitika kujundamise ja rakendamise seotud teave on avalikult kättesaadav, et kõik organisatsioonid saavad jälgida poliitikamuudatusi, osaleda aruteludes ja esitada oma ettepanekuid. Lisaks on võimalik laiendada igal aastal toimuva strateegiliste partnerite arenduspäeva sihtrühma, et pakkuda nõustamist ja koolitust ka neile organisatsioonidele, kes ei saa poliitika kujundamise toetust.</p>
	<p>Samuti on meile arusaamatu eritüübiliste organisatsioonide käsitlemine sama hindamismaatriksi alusel. Laiapõhjalised huviühendused ei ole võrreldavad erialaekspertide ühendustega ega sisuliselt loomeliidu tüüpi organisatsioonidega.</p> <p>Partnerite jagamine poliitika kujundajateks ja elluviijateks ei arvesta, et rahvusvahelistel ekspertorganisatsioonidel on lisaks siseriiklikele kohustused rahvusvahelise poliitika kujundamisel. Lähtuvalt oma põhikirjast ei tööta ICOMOS Eesti ainult Kultuur 2030 eesmärkide elluviimisega, vaid pakub Kultuuriministeriumile tuge ka Eesti Vabariigi poolt allkirjastatud rahvusvaheliste konventsioonide täitmisel ja oma valdkonnas saavutatud eesmärkide kommunikeerimisel rahvusvahelisel tasandil.</p> <p>Taoliste organisatsioonide sisulise tegevuse dikteerimine on vastuolus Faro konventsiooni ja Euroopa kaasava demokraatia põhimõtetega (vt nt https://www.osce.org/files/f/documents/8/b/18045.pdf)</p>
3.	<p><i>Hindamismetoodikast</i></p> <p>Eelnõu põhimõtetes kirjeldatud metoodikat ei saa pidada piisavaks ega õiglaseks, kuivõrd hindamisel puudub kategooria, mis väärtustaks ekspertiisi ning liikmete arv võrdsustatakse organisatsiooni tähtsusega. Sõltumatud ekspertorganisatsioonid nagu ICOMOS Eesti ei saa kunagi olla paljuliikmelised, kuivõrd liikmeks saamisel on määravaks kandidaatide ekspertpädevus. Praegune hindamisjuhend seab rohkeliikmelised kodanike ja huvigruppide</p>

	<p>organisatsioonid eelisseisundisse ekspertorganisatsioonide ees, mis pärsib oluliselt teaduspõhise eksperthinnangu levikut valdkonna arendamisel. Diskussioonis peaks kaasa rääkima pärandiorganisatsioonid ja ekspertorganisatsioonid laiemalt. Hindamismetoodikas pole kajastatud ekspertpädevus, mh pole välja toodud, millist tüüpi artiklite avaldamist meedias arvesse võetakse - artiklite kvantiteet ei peaks olema ainus kriteerium.</p> <p>Täheldame, et hindamisjuhend ei määratle, milliste publikatsioonide avaldamist hindamisel arvestatakse ning milline on nende kvaliteet. Artiklite kvantiteet ei saa kunagi olla organisatsiooni relevantsuse määramisel otsustavaks. Lisaks avalikes meediakanalites avaldatule pakuvad ICOMOS Eesti taolised organisatsioonid tihti ekspertsisendit paljudesse otsustusprotsessidesse nii Eestis, Euroopas kui ülemaailmselt, ent seda tegevust praegune hindamisjuhend ei väärtusta.</p> <p>Kuidas kujutatakse ette avaldatud artiklite kvantifitseerimist juhul, kui liikmetel on mitu organisatsioonilist kuuluvust ning neid kõiki publikatsioonide juures välja ei tooda? Hindamiskriteeriumina on toodud taotleja nimel avaldatud artiklite arv, ent organisatsiooni kuuluvad eksperdid esinevad meedias nii sõltumatute uurijatena kui ka nende asutuste esindajatena, mille juures nad töötavad. Kui inimesel on mitu organisatsioonilist kuuluvust, siis ei ole tavaks kõiki kuuluvusi välja tuua autori nime juures. Seda ei peaks puudusena käsitlema, kuna organisatsiooni meediakajastusest olulisem on organisatsiooni liikmete pädevused ja nende sõnavõtte sisukus.</p> <p>Arusaamatu on ka artiklite piiramine ajakirjandusega ja sotsiaalmeedia välistamine. Ometi on just sotsiaalmeedia üha mõjukam kanal inimeste arvamuste kujundamisel.</p> <p>Lisaks Eestisisese poliitika kujundamisele on oluline koostöös Eesti osapooltega kujundada rahvusvahelist pärandipoliitikat. Selles osas on ICOMOS Eesti edumeelne - ta on 11000 liikmega maailmaorganisatsiooni juhatuses ning esindab Eestit mitmetes rahvusvahelistes paneelides ja töögruppides.</p>	<p>Täiendasime hindamiskriteeriume.</p> <p>Organisatsiooniline kuuluvus ei pea olema tingimata välja toodud artikli autori nime juures, kuid artikli sisu peab olema selgelt kooskõlas organisatsiooni avalikult kommuniqueeritud eesmärkide ja seisukohtadega. Ehk teiste sõnadega, arvesse lähevad need artiklid ja esinemised meedias, mille sisu vastab organisatsiooni huvidele ja mida organisatsioon on valmis linkima oma veebilehele või jagama oma sotsiaalmeedia konto kaudu.</p> <p>Täiendasime hindamiskriteeriume.</p> <p>Nagu eespool sai kinnitatud, rahvusvaheline suund on samamoodi osa kultuuri arengukava eesmärkidest.</p>
4.	<p><i>Üldpõhimõtete edasise arutelu vajadus</i></p> <p>ICOMOS Eesti leiab, et eelnõu põhimõtetes leidub praegusel kujul tõsiseid puudujääke ning arutelusse selle poliitika kujundamise üle peaks kaasama pärandiorganisatsioonid ja ekspertorganisatsioonid laiemalt.</p> <p>Leiame, et kultuuriministeeriumi koostöö muinsuskaitse- ja kultuuripärandiorganisatsioonidega peaks põhinema kaasamise ja demokraatia printsiipidel ning toetused peaksid jaotuma õiglaselt ning võrdse kohtlemise põhimõttel. Rahastuse taotlemise võimalused peavad olema võimalikult avatud ning võrdsed vabaühendustele ja ekspertorganisatsioonidele, arvestades seejuures organisatsiooni tegevuse eripäraga.</p>	<p>Sõltumatu ekspertnõu andmine ongi strateegiline partnerlus. Nagu on kirjas määruse §-s 2: toetuse andmise oodatav tulemus on partneritelt saadud sisend kultuuripoliitika kujundamiseks, mis on kogutud oma liikmeskonda ja valdkonna teisi huvirühmi koordineeritult ja laiapõhjaliselt kaasates ning kultuuri arengukava eesmärkide</p>

	<p>Ühingukselt, millel on põhikirjajärgne kohustus anda poliitiliselt sõltumatut ekspertnõu, ei saa eeldada, et nad kujundaksid või rakendaksid ministeeriumi poolt ette nähtud poliitikat.</p> <p>Eelnõu peab tagama koostööpartnerite mitmekesisuse ja sõltumatuse.</p>	<p>saavutamiseks vajalike tegevuste elluviimine. Toetuse oodatav mõju on terviklik, kaasav ja teadmispõhine kultuuripoliitika ning kultuuripärandi valdkonna areng ning suurem mõju ühiskonnas. Toetuse andmise tingimused tulenevad rahastamise eesmärgist, need on objektiivsed ja potentsiaalseid taotlejaid mittediskrimineerivad. Tingimused ei loo eeliseid ühelegi konkreetsele ühendusele.</p> <p>Koostööpartnerid on sõltumatud. Määrus ei muuda seda. Jätkuvalt kaasatakse kõiki huvirühmi, sõltumata sellest, kas nad saavad toetust või mitte.</p>
5.	<p>Kas eelnõu printsiibid puudutavad ainult rahajaotamist või kaasamist ja koostööd laiemalt?</p> <p>Kas ministeerium kavandab edaspidi kaasata aruteludesse vaid poliitika kujundajate ja elluvijatena kvalifitseerunud või kõiki valdkonna organisatsioone?</p> <p>Kas tõesti kavatsete poliitika kujundamisel kaasata strateegiliselt ainult ühte organisatsiooni?</p>	<p>Puudutavad ainult toetuste eraldamist.</p> <p>Kaasame jätkuvalt kõiki.</p> <p>Ei. Kaasame jätkuvalt kõiki, rahastame vastavalt riigieelarve võimalustele.</p>
6.	<p>Palume täpsustada ootusi poliitikakujundajale. Eeldatakse, et toetuse saajad võtavad kohustuse täita KuM-i püstitatud ootusi/ülesandeid. Kas need ootused ja ülesanded on sõnastatud toetusvooru välja kuulutamisel või esitatakse neid jooksvalt ning on toetuse saajale lepinguliselt siduvad?</p>	<p>Ootused/ülesanded on järgmised (kavand):</p> <p><i>Oma taotlust infosüsteemi kaudu esitades kinnitan, et võtan toetust saades kohustuse:</i></p> <p><i>1) viia ellu taotluses kirjeldatud tegevused, sh koostööpakkumise punktides 4–5 näidatud arendustegevused;</i></p> <p><i>2) täita alljärgnevaid ootusi/ülesandeid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Partner tagab koordineeritud ja laiapõhjaliselt kujundatud liikmeskonna seisukohad. • Partner avalikustab olulisemates küsimustes nimetatud seisukohad ja on valmis neid kommunikeerima ja kaitsma ka muudes komisjonides, töögruppides jne, näiteks aruteludel Riigikogu komisjonides, kohtumistel teiste ministeeriumide esindajatega jne. • Partner tagab, et esindatava liikmeskonna kõikidel liikmetel on võimalus leida infot selle kohta, kes nende seisukohti suhtlemisel Kultuuriministeeriumiga esindab, millistel olulisematel teemadel seda hetkel tehakse ning loodud on kanal oma arvamuse esitamiseks. • Partner lähtub <u>läbipaistva huvikaitse heast tavast ja vabaihenduste eetikakoodeksist</u>.

		Nagu loetelust näha, siis need ei kirjuta ette MIDA?, vaid KUIDAS?.
7.	<p>Kuna ekspertorganisatsiooni eesmärgiks on olla valdkonnas ka nn valvekoera rollis olla ning pakkuda konstruktiivset kriitikat, siis küsime, kas toetuse saaja tegevus peab piirduma KuMi ülesannete täitmisega?</p> <p>Kas aktsepteeritakse ka konstruktiivset kriitikat KuMi ja selle haldusala tegevuste ja otsuste suhtes.</p>	<p>Ei pea.</p> <p>Loomulikult.</p>
8.	<p>ICOMOS Eesti üldkoosolekul osalenud märkisid murega, et huvirühmade eelnõu koostamise ajakava ei võimalda sisulist arutelu. Teie poolt välja toodud ajakavas toimub huvirühmade ärakuulamine (kuni 30.06) samaaegselt eelnõu koostamisega (samuti kuni 30.06) ning valminud eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks suvepuhkuste perioodil 2.07.32024 tähtajaga 19.08.2024. Märjime veelkord, et eelnõu on vastuolus demokraatia põhimõtetega. Vabaühenduste loomuses on mitmekesisus. Ühe vabaühenduse eelistamine ja rahastamine strateegilise partnerina poliitika kujundamisel naeruväärstab vabaühenduste sõltumatust ja mitmekesisust, vaba ühiskonna mõtet. Kuna tegemist on väga põhimõttelise muudatusega vabaühenduste ja riigi koostöös, siis väärib teema avalikku arutelu, kuhu tuleks kaasata võimalikult lai hulk organisatsioone, sealhulgas neid, mis hetkel toetusi ei saa. Loodame, et saame koostöös parima lahenduse. ICOMOS Eesti osaleb aktiivselt nii poliitika kujundamises kui täideviimises nii Eestis, Euroopas kui ka maailmas, ja esindab Eesti ja Euroopa kultuuripärandi poliitikat maailmas. Seni on Eesti pärandipoliitika olnud edulugu maailmas. Loodame, et see nii jätkub.</p>	<p>Strateegilise partnerluse kontseptsioon ei ole Eesti Vabariigis uus asi. Ühenduste rahastamise juhendmaterjal koostati 2013. aastal⁸. Samuti oleme määruse koostamisel lähtunud 2021. aastal koostatud juhendist „Strateegiline partnerlus vabaühendustega“⁹. Selgitame veel kord määruse põhimõtteid ja eesmärgi 4. septembrile kavandatud kohtumisel.</p>
PÄRAST 04.09.2024 KOHTUMIST SAADETUD ETTEPANEKUD:		
Eesti Muinsuskaitse Selts		
1.	<p>Arutasime eilsel juhatus koosolekul Eesti Muinsuskaitse Seltsis veelkord hindamiskriteeriume. Soovime täiendada kahe kriteeriumiga, mis aitaksid vähendada vajadust liisu heitmiseks.</p> <p>1. Leiame, et ajakirjanduses ja sotsiaalmeedias avaldatud seisukohad ja arvamused on olulised, ent oluline on arvesse võtta ka seda, kui Ühing on teinud pingutusi ja pidanud vajalikuks koostada ning välja anda perioodilisi trükiseid nagu infokirjad ja aastaraamatud. Just perioodiliste trükiste avaldamine annab regulaarselt ülevaateid ühingu ja tema liikmete ning kaasatud teiste ekspertide seisukohtadest, jõudes paljude lugejateni.</p> <p>On suur vahe, kas igal aastal koostatakse näiteks aastaraamat ülevaadetega ühingu tegevustest ja saavutatud eesmärkidest, ületatud probleemidest, tekkinud takistustest jmt või piirduakse aeg-ajalt ajaleheveerul artikli avaldamisega.</p>	<p>Mittearvestatud. Leiame, et Eesti Muuseumiühingu ettepanek lisada taotluse/pakkumuse kvaliteedi kriteerium on vooru eesmärgi silmas pidades asjakohasem lahendus. Koos selle lisandusega on hindamismetoodika piisav, et kõiki vajalikke aspekte hinnata.</p> <p>Kuna hindamiskriteeriume tuli juurde, siis lisandus ka otsustuskohas pingerea koostamiseks koondsumma võrdsete punktide korral. Lisaks sellele vähendab liisuheitmise vajaduse tõenäosust see, et toetuse saajate arv suureneb igas valdkonnas kuni kaheni.</p>

⁸ https://heakodanik.ee/sites/default/files/files/yhenduste_rahastamise_juhendmaterjal.pdf

⁹ <https://heakodanik.ee/wp-content/uploads/2021/10/Strateegiline-partnerlus-vabau%CC%88hendustega.pdf>

	EMS aastaraamatud on oodatud ja avalikult kättesaadav nii Tartu kui Tallinna ülikoolides, Rahvusraamatukogus, linnaraamatukogudes, koolides ... Igal aastal läheb ringlusesse 200 – 300 aastaraamatut, mis kujundavad avalikkuse arusaamist muinsuskaitsest ja selle vajalikkusest. Muidugi võiks arvestada ka kõiki ühingu poolt koostatud ja välja antud raamatuid.	
2.	2. Samuti teeme ettepaneku arvestada hindamiskriteeriumina ka avalikke suulisi esinemisi – avalikke (mitte ainult oma liikmeskonnale või ainult eriala ekspertidele suunatud) ettekandeid, seminare, arutelusid, ajaloopäevi jmt. Ka suulised avalikud esinemised peaksid olema hindamiskriteeriumites arvestatud, sest need on oluline osa inimeste (muinsuskaitse) mõtteviisi kujundamises. Samuti on otsesed suulised kontaktid efektiivsemad näiteks noorte ja kooliõpilaste puhul. Suulised avalikud esinemised annavad hea võimaluse aruteludeks, kus küsimused saavad vastuse, jagatakse ja kaitstakse eri seisukohti.	Mittearvestatud. Hindamiskriteeriumide arvu veelgi suurendamine ei ole mõistlik, sest mida rohkem kriteeriume, sest väiksemaks muutub iga kriteeriumi osakaal lõpptulemuse otsustamisel, küll aga suureneb taotleja ja toetuse andja halduskoormus. Lisaks sellele on taoliste avalike suuliste esinemiste kohta esitatud andmete tõepärasuse adekvaatne kontroll peaaegu võimatu ning liigset halduskoormust tekitav.
Eesti Muuseumiühing		
1.	Poliitika rakendamise projektid panustavad otseselt Kultuur 2030 arengukava eesmärkide laiemasse levitamisse ja tutvustamisse ning seetõttu ei pea Eesti Muuseumiühing õigeks ja mõistlikuks suurendada poliitika rakendamise vooru arvelt poliitika kujundamise vooru mahtu. Täna oludes peame mõistlikuks rahastada igas valdkonnas üht strateegilist partnerit. Kui neid valitakse kaks, teeme ettepaneku rahastada väiksema punktisumma saanud organisatsiooni väiksemas mahus.	Osaliselt arvestatud. Suurendame toetuse saajate arvu kuni kaheni (iga valdkonna kohta) ning samal ajal täiendame hindamismetoodikat selliselt, et valdkonnas hindamisel teise koha saanud taotlejale määratakse väiksem toetus kui esimese koha saanud taotlejale. Kui valdkonnas oli hindamisel ainult ühe taotleja taotlus või kui ainult üks taotlus täidab nõutud lävendi ning saab hindamisel kokku vähemalt 30 punkti (maksimaalne punktide arv on 40), määratakse kogu valdkonnale kavandatud summa sellele ühele taotlejale.
2.	4. septembril toimunud arutelu ja sellele järgnenud muudatusettepaneku valguses soovime omalt poolt teha täiendavaid ettepanekuid hindamiskriteeriumidesse. Peame absoluutselt taunitavaks, et Kultuuriministeeriumi strateegilist partnerit valitakse liisuheitmise teel. Isegi kui ministeeriumi ametnikele tundub liisuheitmise tõenäosus väike, on ka väike tõenäosus siiski tõenäosus. Seetõttu soovime kaaluda järgmiste kriteeriumide lisamist: a) Hetkel puudub hindamiskriteeriumides täielikult taotluse/pakkumuse kvaliteet ja asjakohasus. See tuleks kindlasti hindamiskriteeriumidesse lisada ning määrata, millise osakaaluga see kriteerium teistega võrreldes on. Näiteks võiks selle hindamiskriteeriumi osakaal olla 30%	Osaliselt arvestatud. Liisuheitmine ei ole haldusmenetluses kuidagi erakordne või taunitav praktika. Seda kasutatakse nii riigihangete kui ka muude taotlusvoorude puhul n-ö viimase abinõuna, sest see tagab erapooletuse olukordades, kus hinnatavatel on kõigis sisulistes hindamiskriteeriumides võrdne tulemus. Küll aga on põhjendatud ettepanek lisada taotluse kvaliteedi hindamiskriteerium, mis näitab taotleja pädevust ning koostööpakkumise vastavust taotlusvoorude eesmärgile. Kuna hindamiskriteeriume tuli juurde, siis lisandus ka otsustuskoht pingerea koostamisel võrdse koondsummaga taotluste korral. Lisaks sellele vähendab liisuheitmise vajaduse tõenäosust see, et toetuse saajate arv suureneb igas valdkonnas kuni kaheni.
3.	b) Hindamiskriteeriumides tuleks siiski täpsustada, et hindamisel arvestatakse ainult neid artikleid ja avalike ülesastumisi, mis esindavad organisatsiooni ametlikke seisukohti, oma valdkonna üleseid teemasid ning toetavad Kultuur 2030 eesmärke.	Arvestatud. Hindamiskriteeriume täpsustatud.

4.	<p>Kui hindamistulemusel saavad ühe valdkonna organisatsioonid punkte pärast täiendavate hindamiskriteeriumide lisamist võrdselt, tuleb Eesti Muuseumiühingu hinnangul lisakriteeriumina tagasi tuua liikmete arv. Mõistame, et organisatsioonid on ülesehituselt erinevad, kuid liikmeskonna suurus näitab siiski organisatsiooni toetust ja relevantsust oma valdkonna sees. Vaid mitmekesine liikmeskond tagab laiapindse arvamuse.</p> <p>Vabaühenduste liidu ja Rakendusliku Antropoloogia Keskuse koostatud strateegilise partnerluse juhendmaterjal viitab, et strateegilisel partneril peaks olema valdkondlik toetus, pädevus oma valdkonnas, ning ette näidata saavutused. Eesti Muuseumiühingu ettepanekul peaks poliitika kujundamise vooru hindamiskriteeriumid arvesse võtma kõiki nimetatud aspekte.</p>	<p>Mittearvestatud. Kuna hindamiskriteeriume tuli juurde, siis lisandus ka otsustuskoht pingerea koostamisel võrdse koondsummaga taotluste korral. Lisaks sellele vähendab liisuheitmise vajaduse tõenäosust see, et toetuse saajate arv suureneb igas valdkonnas kuni kaheni.</p> <p>Nõustume teiste partnerite esitatud argumentidega, et ei saa võrrelda liikmete arvu, kui ühes on liikmeks üksikisikud ja teises organisatsioonid. Samuti on oluline arvestada, et paljudes organisatsioonides on suur osa liikmetest passiivsed, mistõttu ei pruugi liikmeskonna arv olla adekvaatne näitaja organisatsiooni panuse ja relevantsuse hindamiseks. Leiame, et koos teie ettepanekul lisatud taotluse kvaliteedi hindamiskriteeriumiga on hindamismetoodika nüüd piisav, et kõiki vajalikke aspekte õiglaselt hinnata.</p>
----	---	--